

# Nacionalna strategija za spremljanje in dvig zdravstvene pismenosti



[www.eu-skladi.si](http://www.eu-skladi.si)

Tamara Štemberger Kolnik, Andreja Ljubič,

Mednarodna konferenca »Dvig zdravstvene pismenosti v Sloveniji«  
Brdo pri Kranju, 7. junij 2023



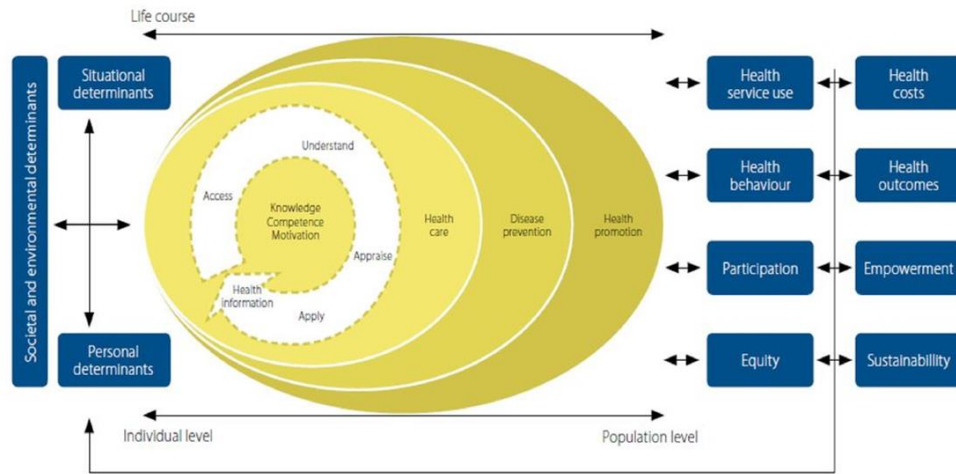
REPUBLIC OF SLOVENIA  
MINISTRY OF HEALTH



EUROPEAN UNION  
EUROPEAN SOCIAL FUND

# Podlage za oblikovanje Strategije

## Model (Sørensen, et al., 2012)



Sørensen et al., Health literacy and public health: A systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health*. 2012;12:80

## Rezultati raziskav

- 48% populacije ima omejeno splošno zdravstveno pismenost,
- 61% populacije ima omejeno navigacijsko zdravstveno pismenost;
- Omejene in neenotne informacije na spetnih straneh,
- Neenakost v zdravju za paciente, ki vstopajo v zdravstveni sistem in niso v celi Sloveniji enako obravnavani,.....

# Podlage za oblikovanje Strategije

Pregled različnih strategij, ki so jih oblikovali v različnih državah po svetu

NATIONAL  
ACTION PLAN  
HEALTH LITERACY



**A Vision for a  
Health Literat**

Report of the Expert Panel on

Irving Rootman and Deborah Gordon-El-Bihbey



**Health Literacy  
in Ireland:**

Benchmarking the Present State of the  
Art and Examining Future Challenges  
and Opportunities

Dr. Tom O'Connor | 2012



NALA  
National Adult Literacy Agency



# Podlage za oblikovanje Strategije

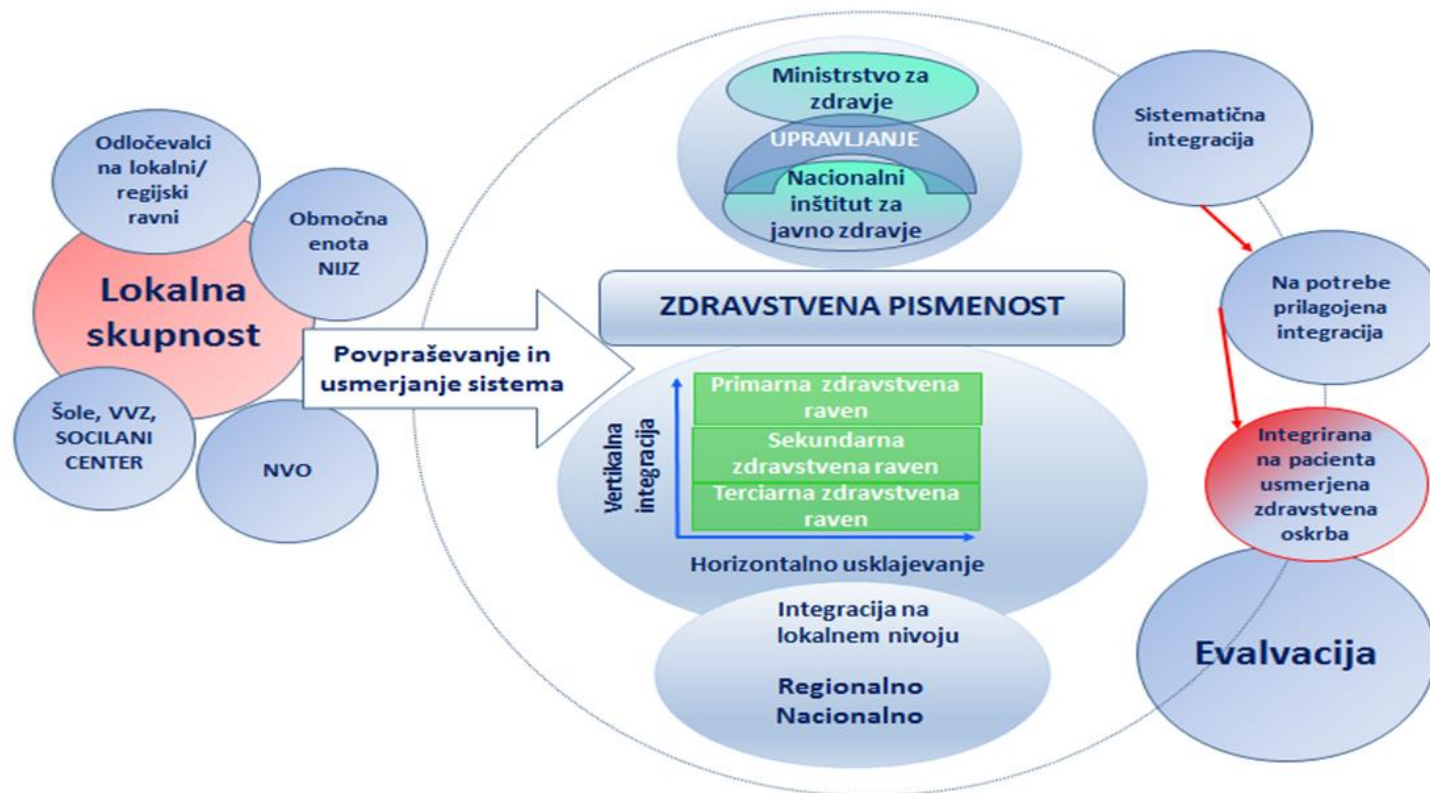
## Pregled različnih strategij, ki so jih oblikovali v različnih državah po svetu

Nekatere države so strategijo oblikovale osredotočeno na ranljive skupine:

- Aktivnosti usmerjene v otroke in mladostnike, domorodce (Avstralija),
- Spodbujanje zdravstvene pismenosti v delovnem okolju (Nemčija),
- Aktivnosti usmerjene v starejše, otroke, nezaposlene, revnejše,.. (Latvija)

- Nekaterе države so strategijo oblikovale osredotočeno na aktivnosti v zdravstvenih ustanovah:
- Podpora in razvoj zdravstveno pismenih organizacij,
- Opredeljenost nalog vodstev zdravstvenih organizacij povezanih z dvigom zdravstvene pismenosti,
- Povezovanje zdravstvenih organizacij z lokalno skupnostjo,...

# Podlage za oblikovanje Strategije



## Ključni elementi za spodbujanje zdravstvene pismenosti?

**Zmanjšati socialno in zdravstveno  
neenakost**

**Vzpostaviti sodelovanje deležnikov iz vseh  
sektorjev družbe**

**Omogočite sodelovanje in skupno  
odločanje**

**Izkoristiti možnosti, ki jih ponuja  
digitalizacija**

**Spremeniti tako individualne kot strukturne  
pogoje**



# Strateški cilji

- Strateški cilj 1: Izboljšanje dostopa posameznikov do zdravstvenih informacij
- Strateški cilj 2: Izboljšanje posameznikovega razumevanja in razumevanja zdravstvenih informacij
- Strateški cilj 3: Spodbujanje v pacienta osredotočene oskrbe v zdravstvenem sistemu
- Strateški cilj 4: Zmanjševanje razlik v zdravju in spodbujanje enakosti na področju zdravja
- Strateški cilj 5: Krepi navigacijsko zdravstveno pismenost
- Strateški cilj 6: Spodbujanje zdravstvene pismenosti kot strategije javnega zdravja
- Strateški cilj 7: Merjenje in vrednotenje učinka

# Strateški cilj 1: Izboljšanje dostopa posameznikov do zdravstvenih informacij

Zagotoviti, da imajo posamezniki v Sloveniji dostop do natančnih, zanesljivih in razumljivih zdravstvenih informacij na različnih platformah in v različnih okoljih.

## Številčno prikazani zadetki na spletnih straneh zdravstvenih organizacij razporejeni glede na vsebinsko tematiko

	NAVODILA PACIENTOM			NAVODILA ZDRAVSTVENIM DELAVCEM		
	NAVIGACIJA PO SISTEMU	RAZUMEVANJE BOLEZNI	NAVODILA ZA OBLADOVANJE BOLEZNI	NAVIGACIJA PO SISTEMU	RAZUMEVANJE BOLEZNI	NAVODILA ZA OBLADOVANJE BOLEZNI
ISHEMIČNA BOLEZEN SRCA	4	0	0	0	1	0
MOŽGANSKA KAP	26	17	11	4	3	8
KOPB	12	7	0	1	10	0
SRČNO POPUŠČANJE	22	16	11	1	5	5
DEPRESIJA	94	24	5	1	12	0
BOLEČINA V KRIZI	3	5	10	0	1	1
SLADKORNA BOLEZEN TIPA II	104	13	12	6	4	6
RAK DOJKE	82	16	0	2	7	0
RAK PROSTATE	18	13	15	0	0	4
PARODONTOZA	4	1	1	0	0	0

### Rezultati na primarni ravni zdravstvenega varstva



### Rezultati pregleda spletnih strani nevladnih organizacij

Pri večini boleznij je le okrog 10 odstotkov obolelih tudi vključenih v nevladno organizacijo. Veliko tematik, pomembnih za dvig zdravstvene pismenosti, pogosto podprti s strani farmacevtskih organizacij.

Na spletnih straneh so najboljše in najbolj enotno komunicirani programi, ki so vodeni na nacionalni ravni (DORA, sladkorna bolezen tipa 2, depresija)



## Kaj je treba storiti: 1. strateški cilj

- Poenotenje zdravstvenih vsebin na spletnih straneh vladnih organizacij.
- Vzpostavitev enotnega obveščanja in sporočanja zdravstvenih informacij z nacionalne ravni.
- Spodbujanje zdravstvenih ustanov, da speltne strani preoblikujejo v paciantu prijazne in razumljive.
- Spletne strani zdravstvenih ustanov naj vsebujejo tudi vsebine povezane z zdravjem in obvaldovanjem kroničnih bolezni/stanj.
- Spodbujanje zdravstvene pismenosti z razvojem in razširjanjem jasnih in kulturno primernih zdravstvenih gradiv.

## Strateški cilj 2: **Izboljšanje posameznikovega razumevanja in razumevanja zdravstvenih informacij**

Izboljšati sposobnost posameznikov za razumevanje in razlago informacij, povezanih z zdravjem, vključno z medicinsko terminologijo, možnostmi zdravljenja in preventivnimi ukrepi.



## Kaj je treba soriti: 2. strateški cilj

- Umestiti vsebine povezane z zdravjem v vzgojno varstvene ustanove, osnovne in srednje šole.
- Oblikovati nacionalno vodene učinkovite komunikacijske strategije za posamezna področja.
- Pripraviti izobraževanja v obliki vseživljenjskega učenja za zdravstvene delavce.
- Oblikovati visokokakovostna izobraževalna gradiva, z uporabo vizualnih pripomočkov, ki so primerna za posameznike z omejeno zdravstveno pismenostjo.
- Spodbujanje izvajalcev zdravstvenega varstva, da sprejmejo pristope, osredotočene na pacienta, spodbujajo veščine zdravstvene pismenosti pri svojih pacientih in sodelujejo v učinkoviti komunikaciji za zagotavljanje skupnega razumevanja in sprejemanja odločitev.

## Strateški cilj 3: **Spodbujanje v pacienta osredotočene oskrbe v zdravstvenem sistemu**

Omogočanje posameznikom, da sprejemajo informirane odločitve o zdravju in spodbujanje samoučinkovitosti na področju skrbi za lastno zdravje.



## *Kaj je treba soriti: 3. strateški cilj*

- Spodbujanje aktivnega sodelovanja uporabnikov zdravstvenega sistema, da postavljajo vprašanja, izražajo pomisleke in aktivno sodelujejo pri odločitvah o zdravljenju.
- Opolnomočenje pacientov, da spremljajo svoje zdravstveno stanje, da sprejemajo informirane odločitve o svoji oskrbi, poznajo in razumejo postopke zdravljenja in ob poslabšanju pravočasno ukrepajo.
- Spodbujanje pacientov, da prevzamejo odgovornost za lastno zdravje, spreminjanje življenjskega sloga in upoštevajo zdravstvena priporočila.
- Razvijanje, podpiranje in sodelovanje s posebnimi neformalnimi programi za podporo ljudem s kroničnimi boleznimi in jim s tem omogočiti samostojno zdravljenje, ki se ne osredotoča na strokovna mnenja ampak na izkušnje bolnih in njihovih sorodnikov.
- Krepi odgovornost ljudi do kolektivnega zdravja.

## Strateški cilj 4: Zmanjševanje razlik v zdravju in spodbujanje enakosti na področju zdravja

Odpraviti razlike in neenakosti v zdravju z usmerjanjem na ranljive skupine prebivalstva in skupnosti.

## *Kaj je treba soriti: 4. strateški cilj*

- Sodelovanje z vsemi deležniki v lokalni skupnosti.
- Prilagajanje intervencij na področju zdravstvene pismenosti posebnim potrebam in željam različnih skupin prebivalstva, vključno s tistimi z nizkim socialno-ekonomskim statusom, omejeno izobrazbo ali jezikovnimi ovirami.
- Okrepiti intervencije usmerjene v preventivo, promocijo zdravja in zgodnje odkrivanje bolezni na podlagi kulturne občutljivosti.
- Izboljšanje razpoložljivosti in dostopnosti do zdravstvenih oskrbe in storitev na slabo pokritih območjih.
- Dostop do preverjenih in verodostojnih zdravstvenih informacij mora biti zagotovljen celotni populaciji.

## Strateški cilj 5: Krepi navigacijsko zdravstveno pismenost

- izboljšati zdravstvene izide za prebivalstvo,
- izboljšati dostop do zdravstvenih storitev in spodbujati ustrezno uporabo virov zdravstvenega varstva,
- izboljšati učinkovitost zdravstvenega sistema





## *Kaj je treba soriti: 5. strateški cilj*

- Izboljšanje znanja, spretnosti in sposobnosti posameznikov za navigacijo po zdravstvenem sistemu.
- Okrepiti razumevanje razpoložljivih zdravstvenih storitev, meril za upravičenost in način navigacije v sistemu zdravstvenega varstva.
- Spodbuditi delovanje informacijskega centra, ki bo pacienta usmerjal po zdravstvenem sistemu,
- Pripraviti vsaj 100 poti po zdravstvenem sistemu za paciente z določenim kroničnim obolenjem/stanjem ali sindromom.
- Vključevanje zdravstvene pismenosti na vseh ravneh sistema zdravstvenega varstva.
- Vključitev načel in ukrepov navigacijske zdravstvene pismenosti v usposabljanje zdravstvenih delavcev, pripravo kliničnih smernic, gradiv za izobraževanje pacientov in sisteme zdravstvene informacijske tehnologije.

## *Strateški cilj 6: Spodbujanje zdravstvene pismenosti kot strategije javnega zdravja*

- Opolnomočiti skupnosti za krepitev zdravstvene pismenosti državljanov v njihovem življenjskem okolju,
- Spodbujanje zdravstvene pismenosti pri obvladovanju vsakdanjega življenja in kroničnih boleznih.



## *Kaj je treba soriti: 6. strateški cilj*

- Razvijati standarde za zdravstveno pismenost in jo izvajati v vseh organizacijah, sektorjih in na vseh področjih zdravstvenega varstva.
- Ustvariti pogoje v okviru javnega zdravstvenega sistema, ki omogočajo vsem zdravstvenim delavcem aktivno spodbujanje zdravstvene pismenosti med različnimi ciljnimi skupinami z namenom zagotavljanja informacij, svetovanj, izobraževanj in usmerjanja.
- Razvoj in razdelitev medijskih pripomočkov in materialov namenjenih ciljnim skupinam za spodbujanje zdravstvene pismenosti, ki so prilagojeni različnim ljudem s kroničnimi boleznimi in njihovimi svojcem in na voljo v dostopnih formatih.
- Informirati javnost o pomenu in učinkih komunikacije z množičnimi mediji o ljudeh s kroničnimi boleznimi in njihovih sorodnikih z namenom njihove prepoznavnosti in odprtosti za vprašanja javnosti.

## *Strateški cilj 7: Merjenje in vrednotenje učinka*

- Vključevanje mehanizmov za **merjenje in ocenjevanje** učinka uvedenih nacionalnih poti po zdravstvenem sistemu (umestitev v sistem kakovosti);
  - Obdobno spremljajne splošne zdravstvene pismenosti populacije;
- Vpeljevanje in izvajanje obdobjnega merjenja organizacijske zdravstvene pismenosti;
  - Redno sodelovnanje z mednarodno mrežo M-POHL.



